

Metamorfická petrologie I

4bII. Přehled metamorfovaných hornin

Metamorfóza metabazitů

1) Bazalt: Pl (labradorit, bytownit) + Px (augit)
± olivín ± amfibol ± biotit

3) Amfibolit:
amfibol + plagioklas
(oligoklas – andesin)
± biotit ± pyroxeny ±
granáty ± titanit

2) Zelená břidlice:

(aktinolit + albit + epidot +
chlorit ± křemen ± titanit ±
karbonáty

4) Eklogit:

Px (omfacit)
+ Grt (pyrop)

± Ky
± Pl

Alterace

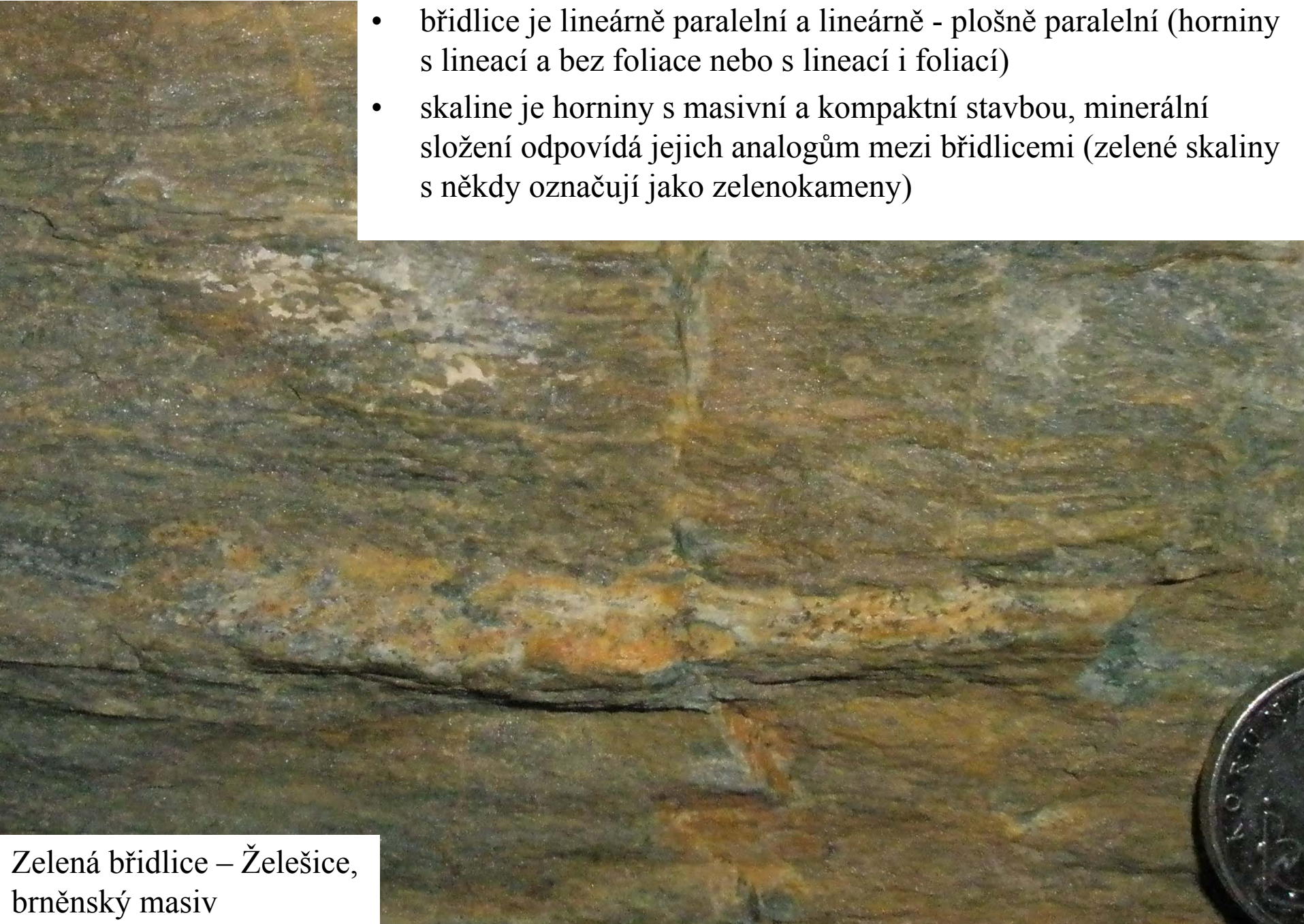

Metagabro –
Špičák (Orlické Hory)

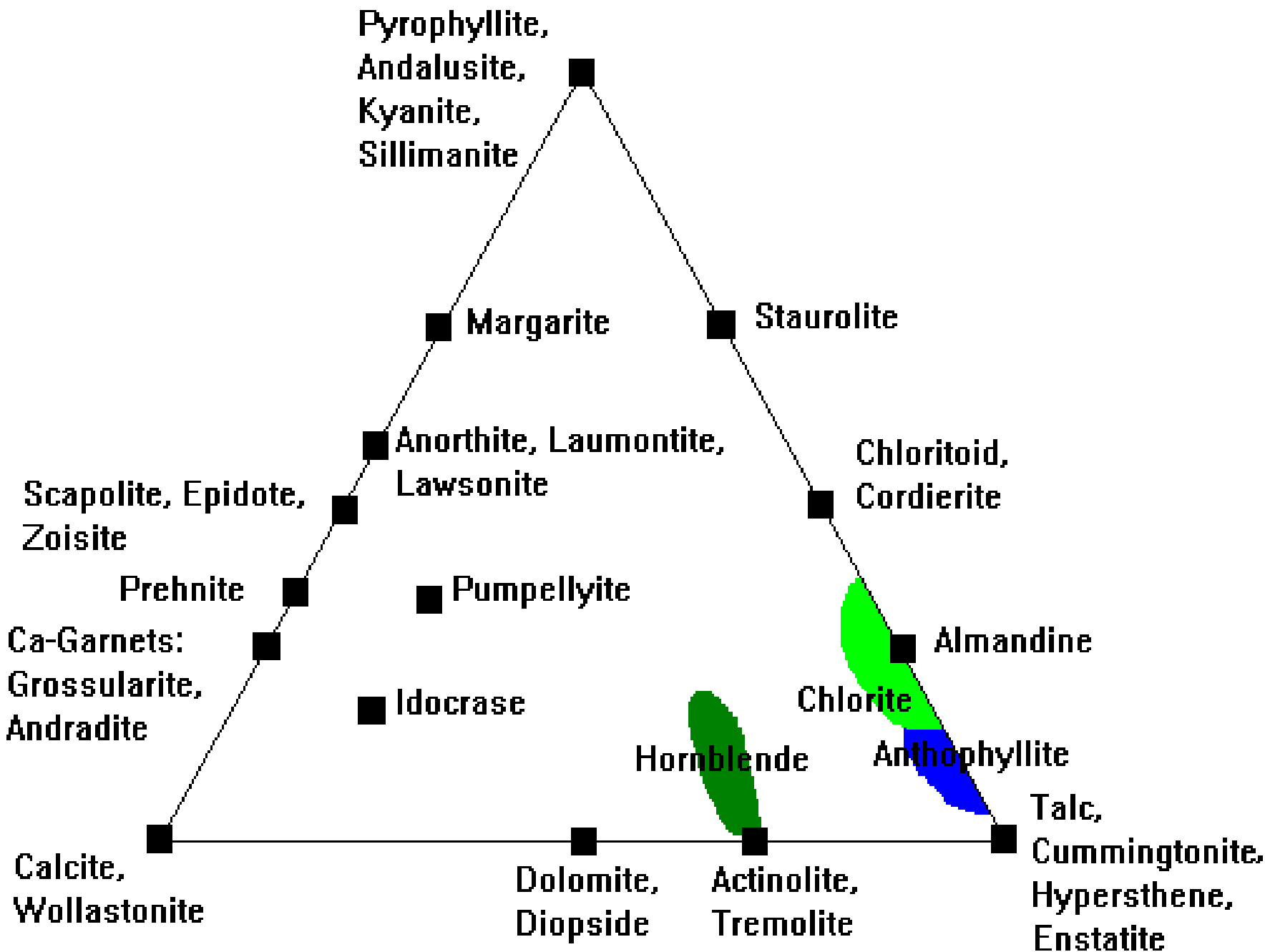
Texturní znaky

- **Nižší stupeň metamorfózy:** břidlice nebo skalina
- břidlice je lineárně paralelní a lineárně - plošně paralelní (horniny s lineací a bez foliace nebo s lineací i foliací)
- skaline je horniny s masivní a kompaktní stavbou, minerální složení odpovídá jejich analogům mezi břidlicemi (zelené skaliny s někdy označují jako zelenokameny)

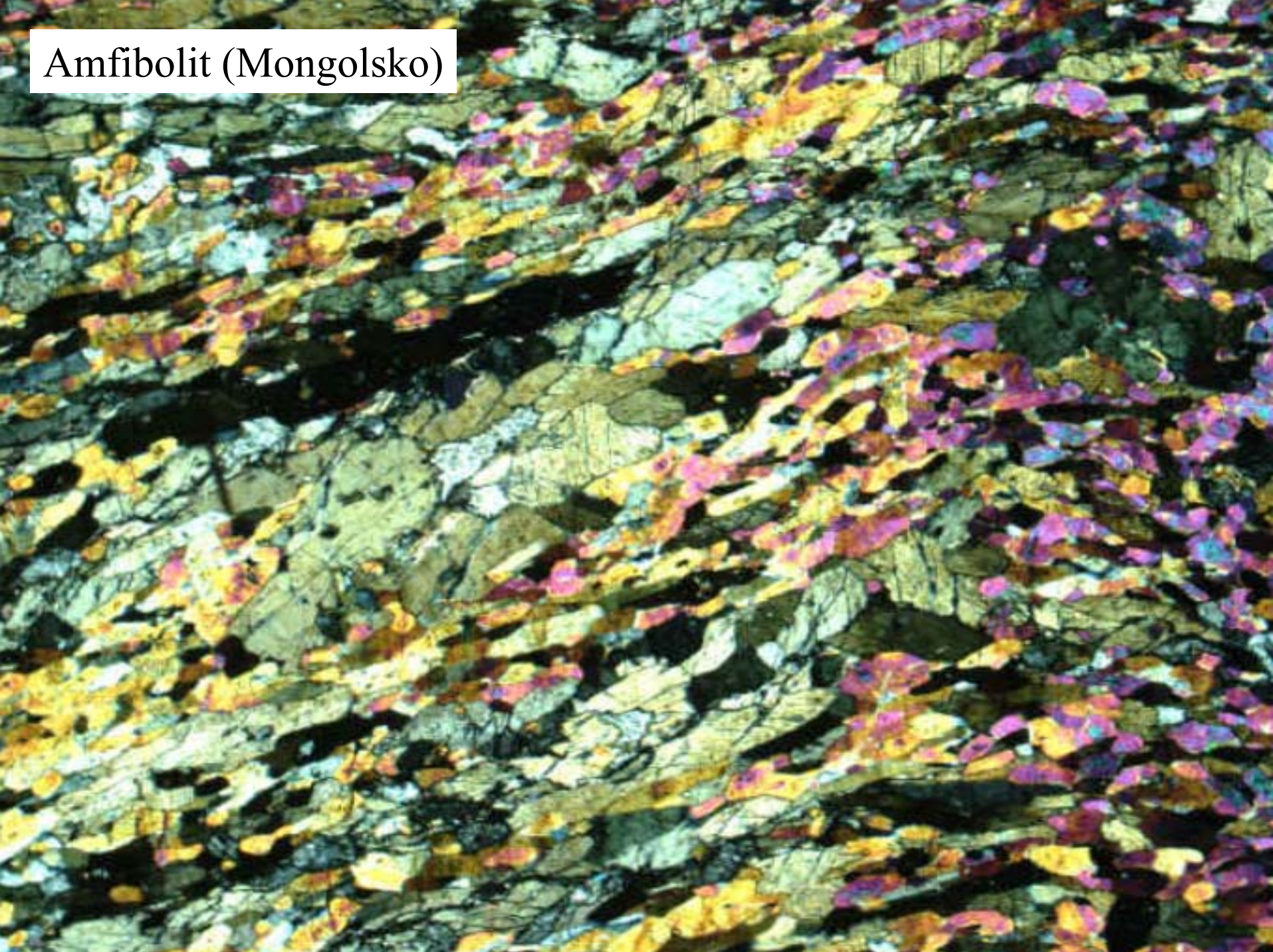
Zelená břidlice – Želešice,
brněnský masiv

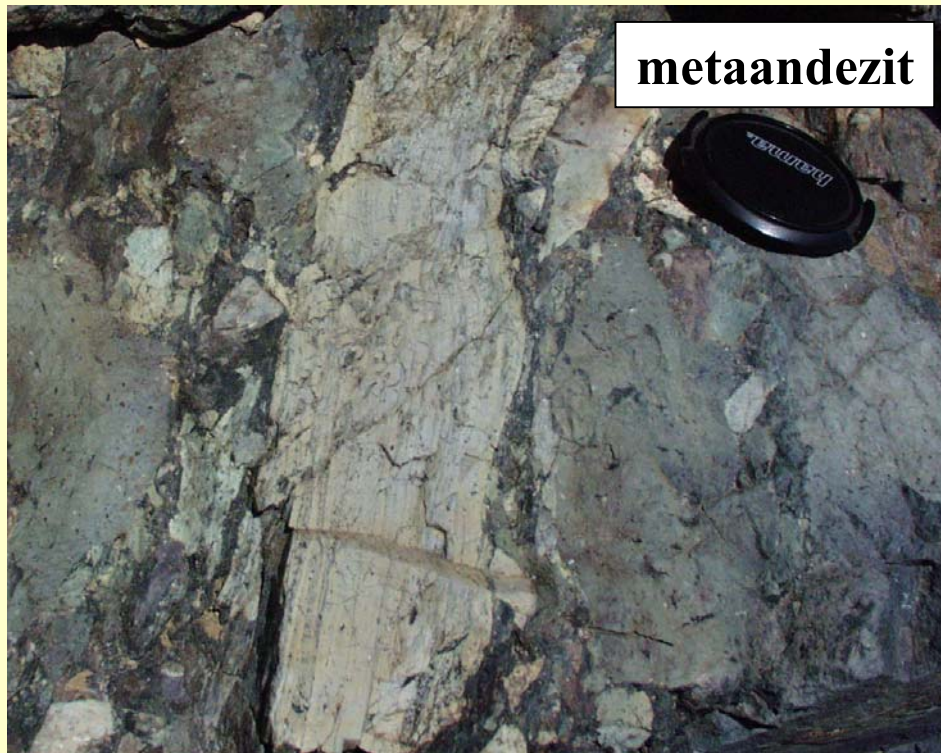
Amfibolit (Mongolsko)

II. Regionálně metamorfované bazické horniny

- **podstatné jméno**
  - metabazalt
  - mataandezit
  - metagabro
  - metadiorit
- **přívlastek**
  - se zeolity
  - s pumpellyitem
  - s prehnitem
  - s lawsonitem
- **definice**
  - Hornina si zachovala relikty původních staveb protolitu.
  - Minerální asociace je částečně nahrazena metamorfními minerály typickými pro nejnižší stupně metamorfózy (albit, zeolity, pumpellyit, prehnit, chlorit, křemen, karbonáty, minerály epidotové skupiny, aktinolit).

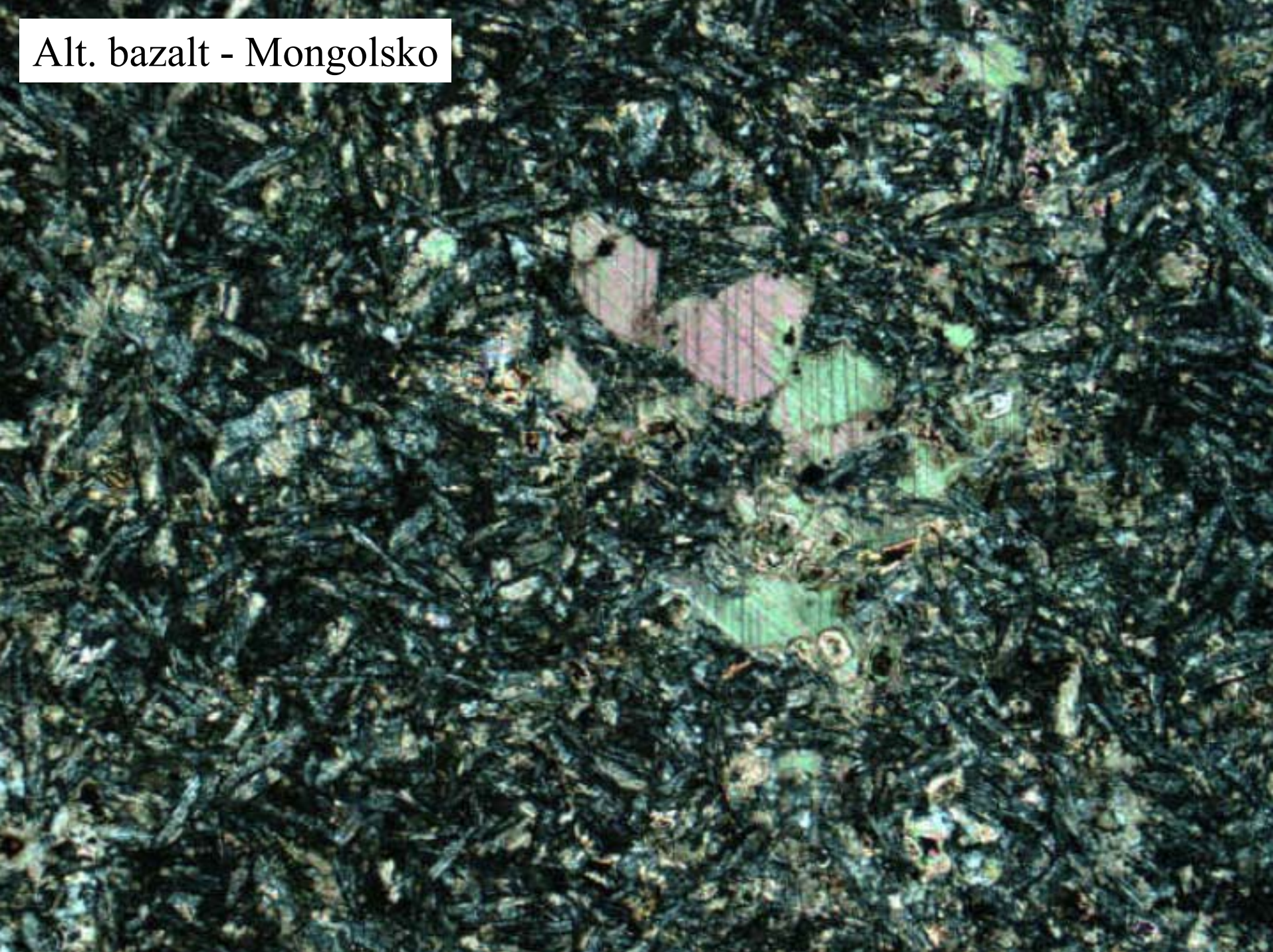

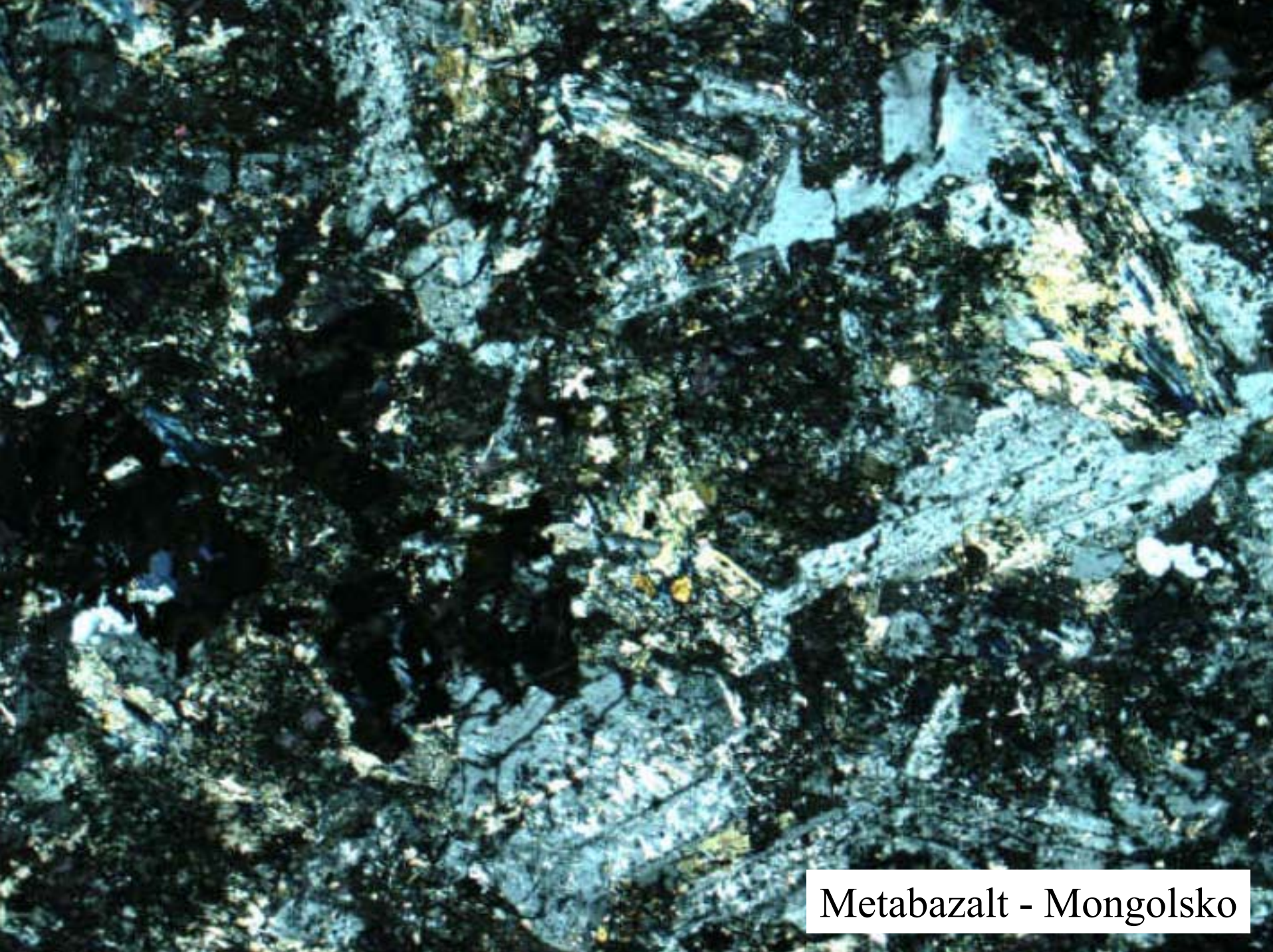
Alt. bazalt - Budkovice
Boskovická brázda

Alt. bazalt - Mongolsko

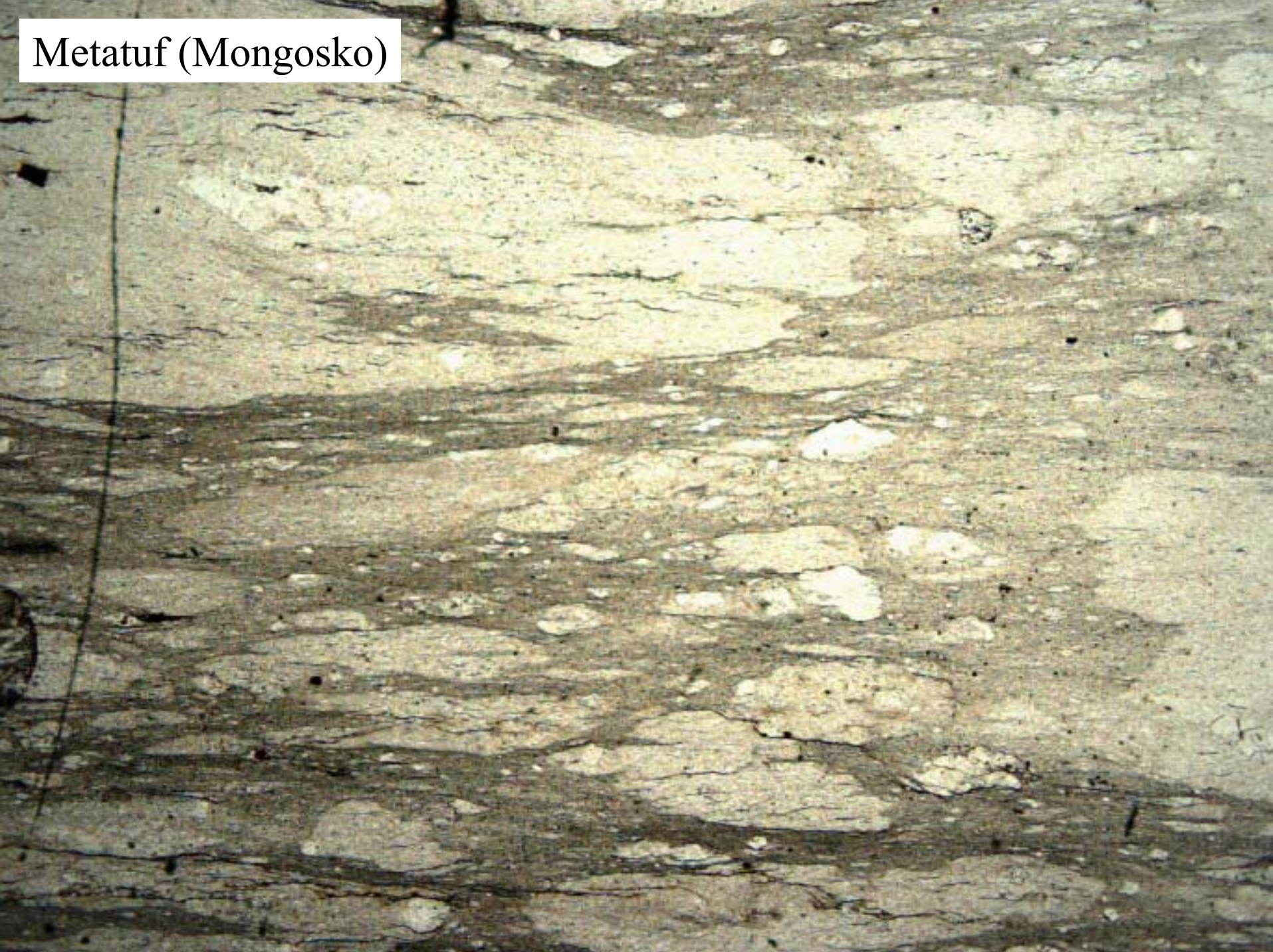

Metabazalt - Mongolsko

Metatuf (Mongosko)

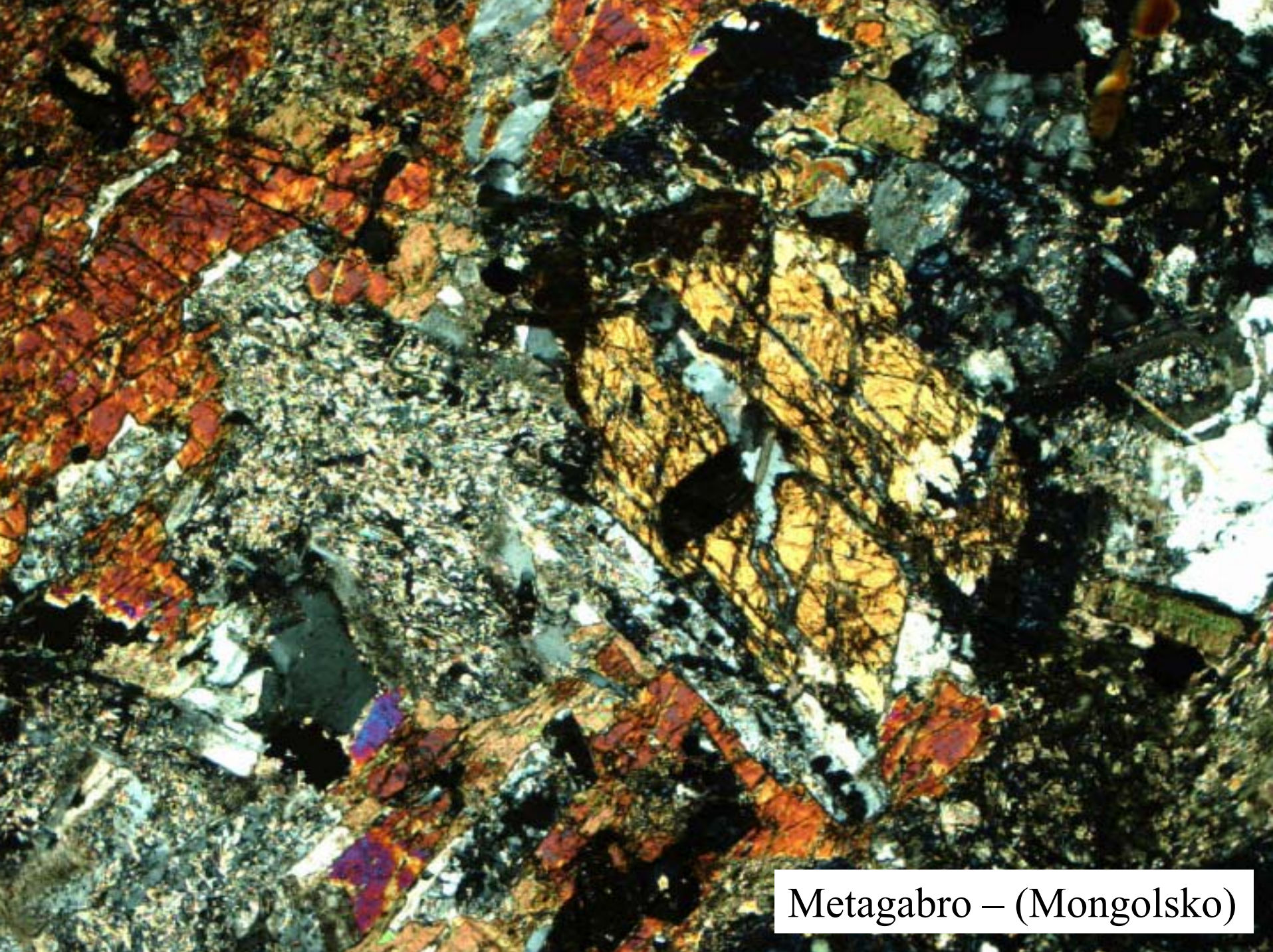

Metagabro –
Špičák (Orlické Hory)

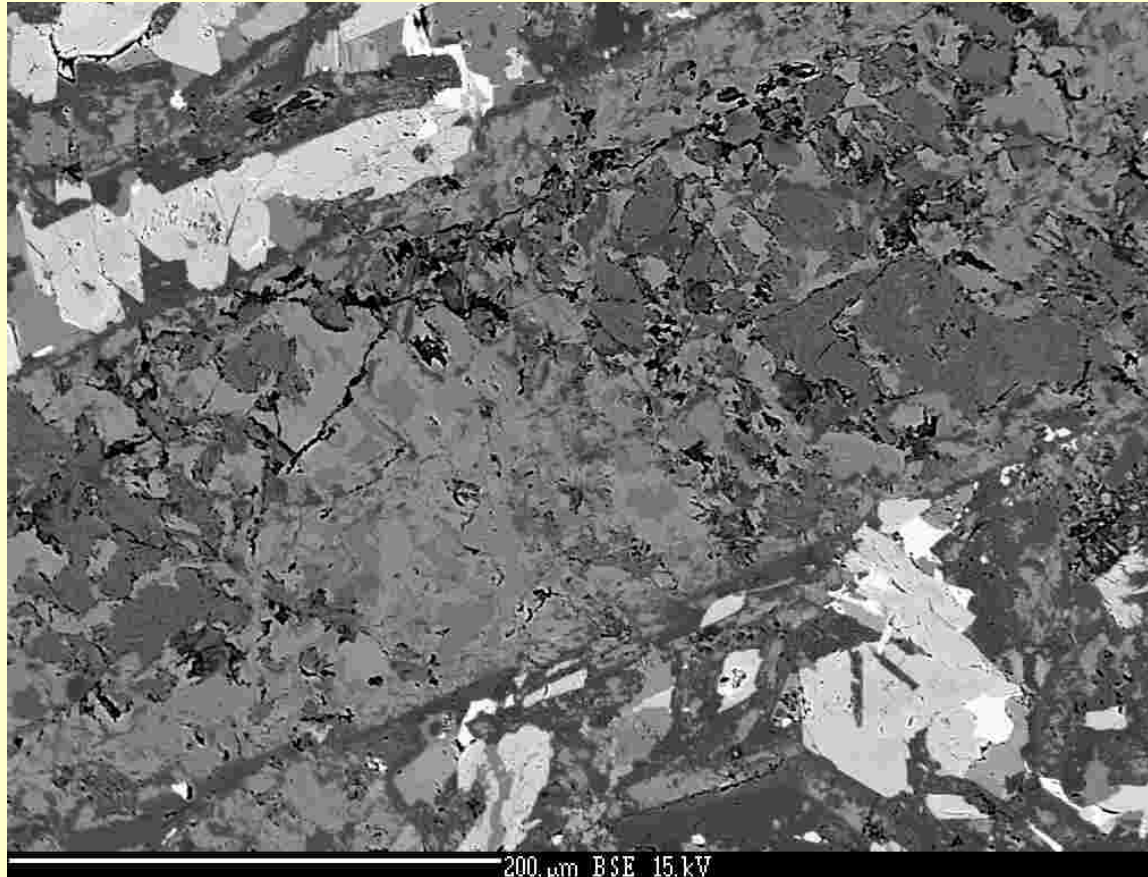

Metagabro – (Mongolsko)

- **podstatné jméno**
  - břidlice
- **přídavné jméno**
  - prehnit-pumpellyitická
- **přívlastek**
  - s kalcitem
  - s chloritem
  - s albitem
  - s lawsonitem
  - s magnezitem
- **definice**
  - šedá hornina s výraznou foliací
  - granoblastická až nematogranoblastická stavba
  - často reliktní stavby (vulkanické bomby atd.) a běžně relikty původních minerálů (bazické živce, amfiboly)
  - z novotvořených minerálů jsou přítomny albit, zeolity, pumpellyit, prehnit, chlorit, křemen

metabazalt metamorfovaný ve facii prehnit-pumpellyitové facii

Metabazit (Mongosko)

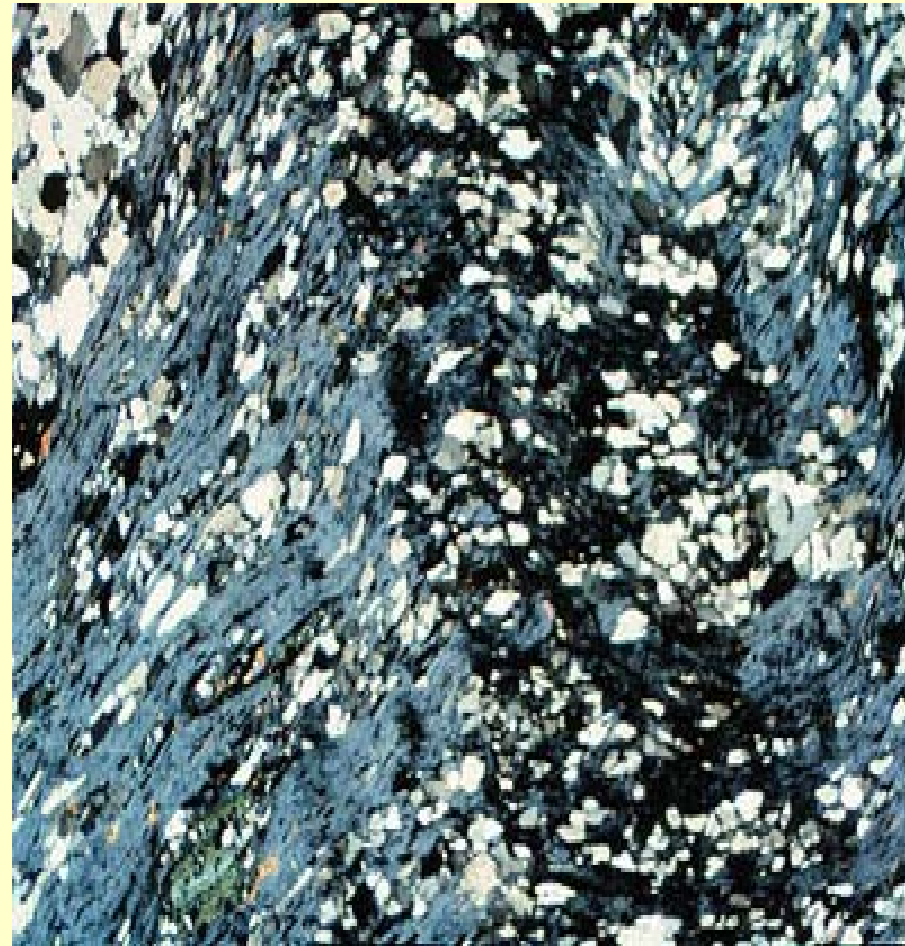
Metabazalt - Mongolsko

Zelené břidlice (greenschist)

- bazické horniny metamorfované ve facii zelených břidlic
- nazelenalá barva
- minerální složení: aktinolit, albit, epidot, chlorit (křemen, titanit, karbonáty)

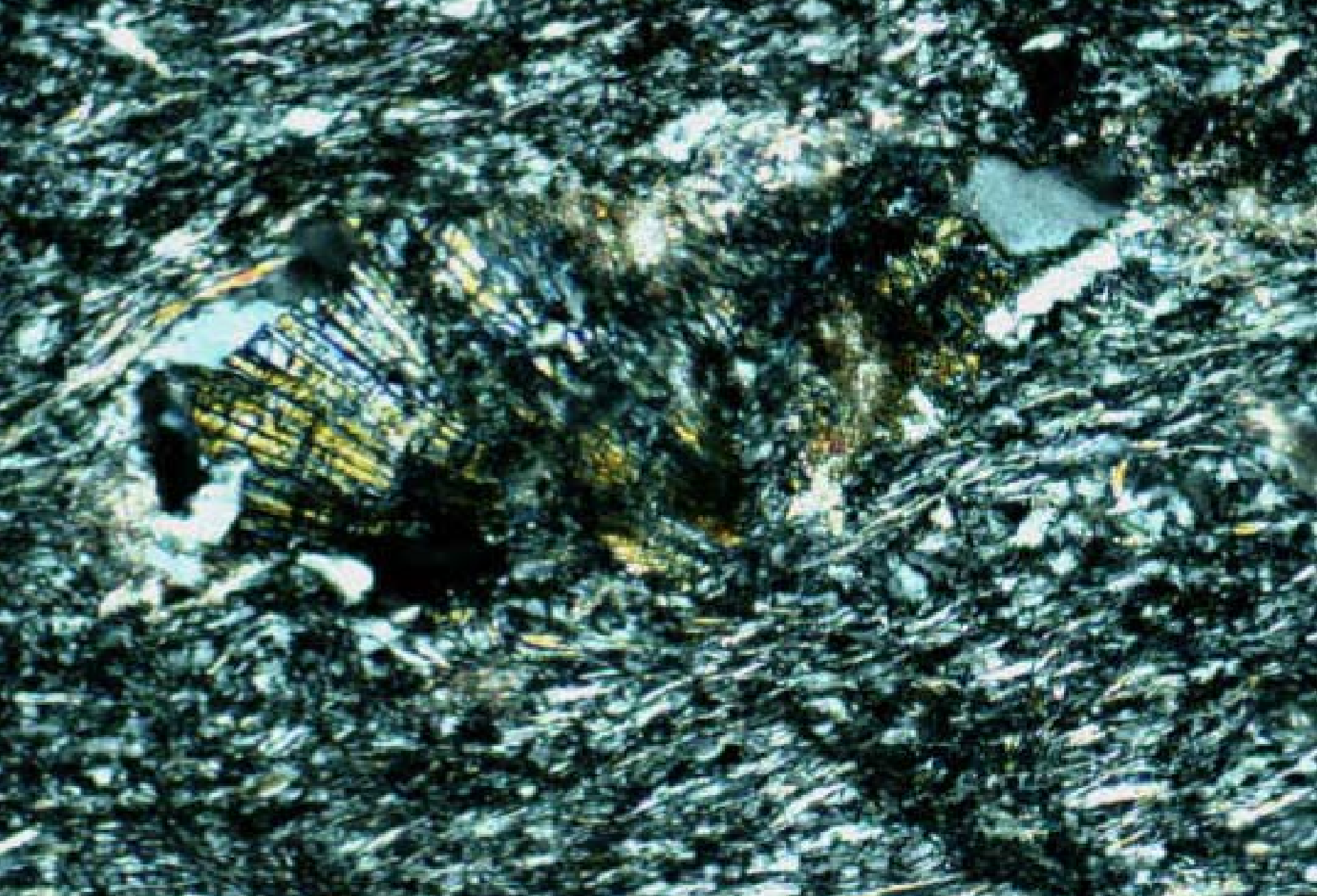

Metabazalt - Petrov
brněnský masiv

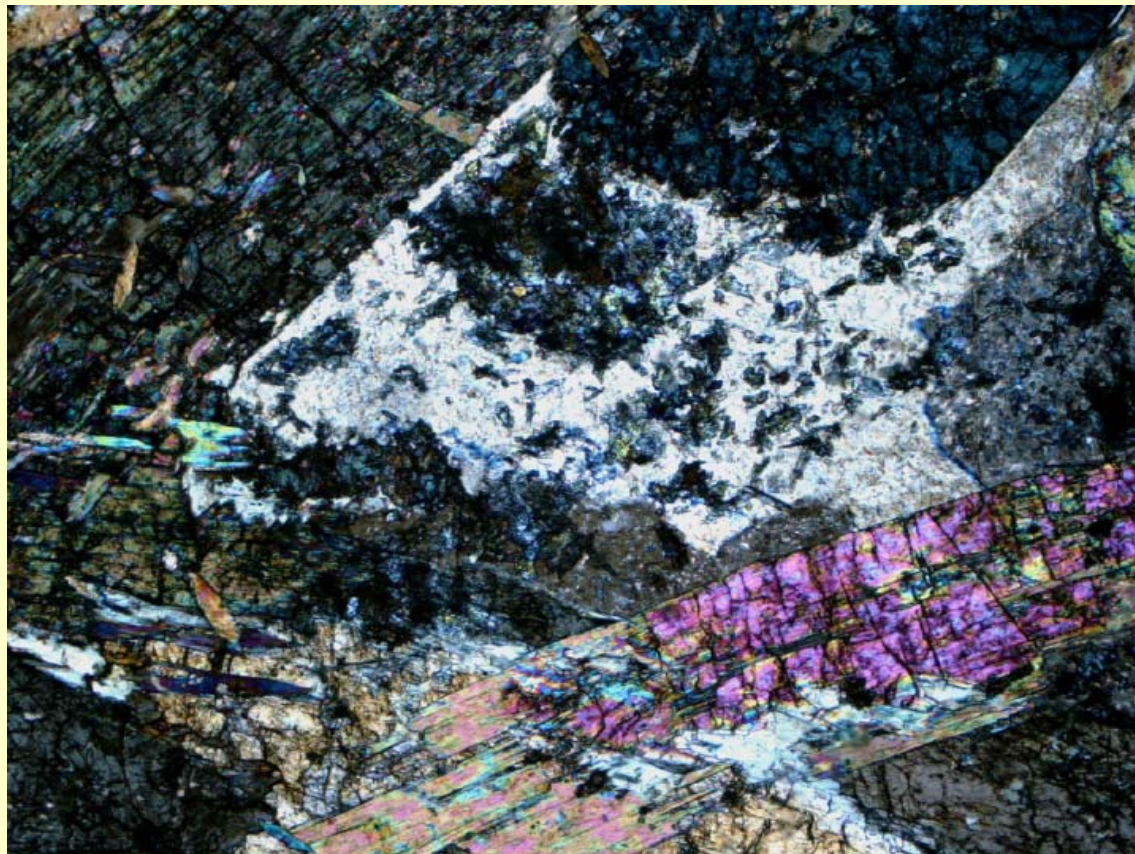

Zelená břidlice (Mongolsko)

- **podstatné jméno**
  - břidlice
- **přídavné jméno**
  - zelená
  - chloritická
  - chlorit-aktinolitická
  - chlorit-albitická
  - epidotická
  - aktinolitická
  - amfibolická
- **přívlastek**
  - s kalcitem
  - s epidotem
  - s aktinolitem
  - s albitem
  - s klinozoisitem
  - s magnetitem
- **definice**
  - většinou zeleně zbarvené drobně až středně zrnité horniny s výraznou foliací
  - stavba je granonematoblastická, granolepidoblastická až lepidoblastická (chloritické břidlice)
  - amfibolická břidlice obsahuje více jak 90 mod. % obecného amfibolu
  - zelené břidlice obsahují albit ($\pm$ křemen), minerály epidotové skupiny, chlorit a aktinolit
  - ostatní břidlice se vyznačují převahou některého ze zmíněných minerálů

Metagabro metamorfované ve facii zelených břidlic – (Mongolsko)

Zelená břidlice - Želešice
brněnský masiv

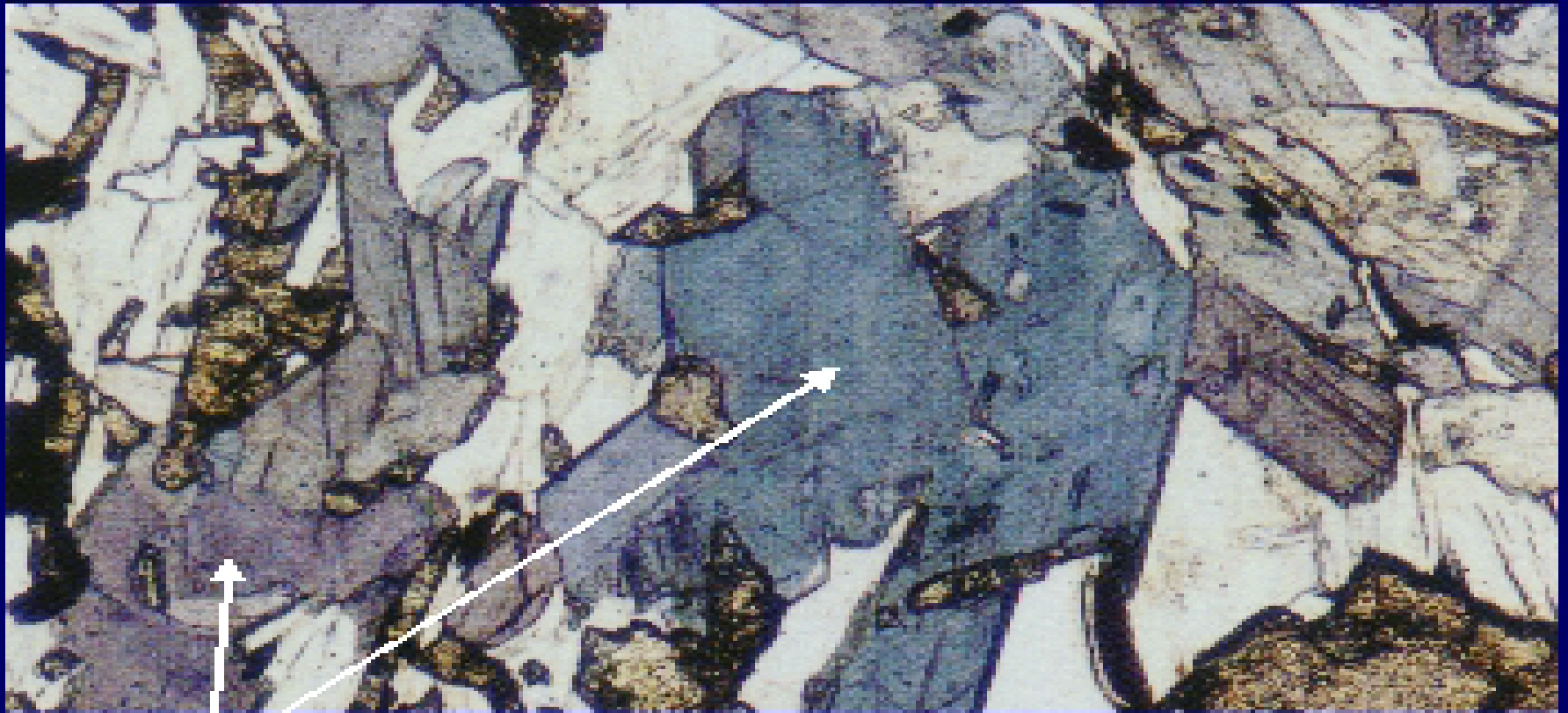

Zelená břidlice (Mongolsko)

Modré břidlice (blueschist)

- bazické horniny metamorfované ve facii modrých břidlic
- namodralá barva
- nematoblastická až granonematoblastická struktura
- glaukofan, albit, epidot, křemen,

Glaucophane - pleochroic, blue amphibole

- **podstatné jméno**

- břidlice

- **přídavné jméno**

- modrá

- **přívlastek**

- s kalcitem

- s epidotem

- s klinozoisitem

- s chloritem

- s albitem

- s aktinolitem

- s pumpellyitem

- s prehnitem

- s lawsonitem

- **definice**

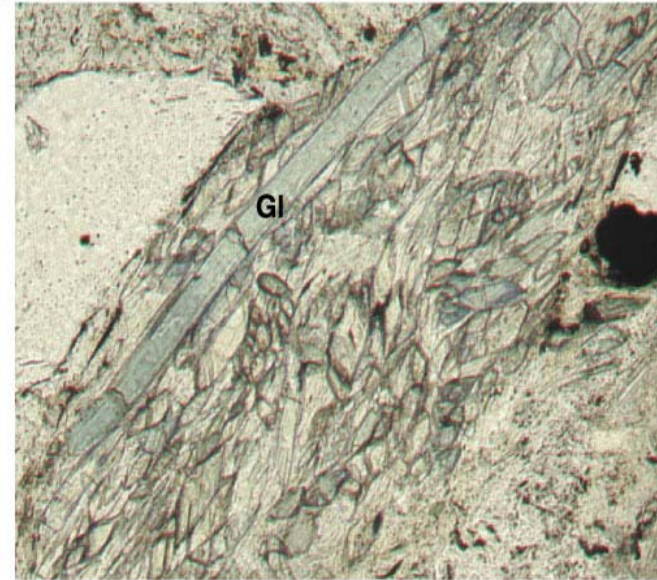
- tmavě šedá hornina s modravým nádechem, středně zrnitá s dobře vyvinutou foliací

- stavba je nematoblastická (někdy se vyskytují větší porfyroblasty amfibolů nebo minerálů epidotové skupiny)

- minerální asociace je podobná zeleným břidlicím ale místo aktinolitického amfibolu se objevují sodíkem bohaté amfiboly (glaukofan, riebeckit), společně s nimi bývají přítomny: epidot, albit, křemen, lawsonit, pumpellyit, chlorit a někdy dokonce granát

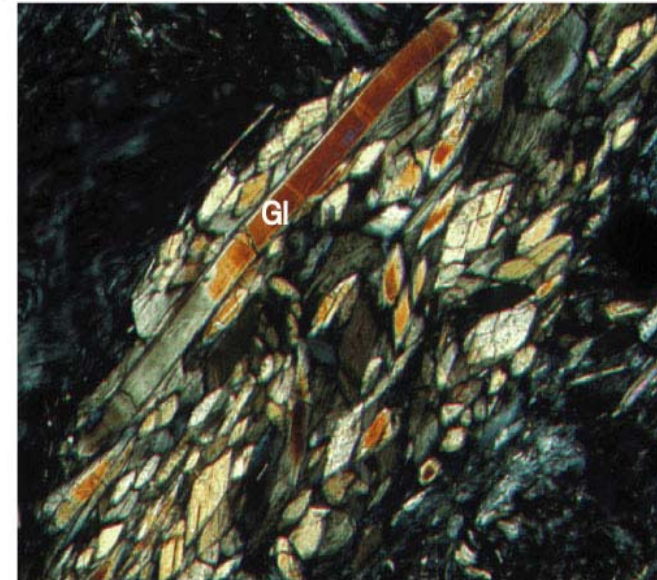
- prasinit je hornina tvořená barroisitem ± aktinolit, epidotem a chloritem zhruba ve stejném poměru, dále je přítomen albit případně křemen

A

0.25 mm

B

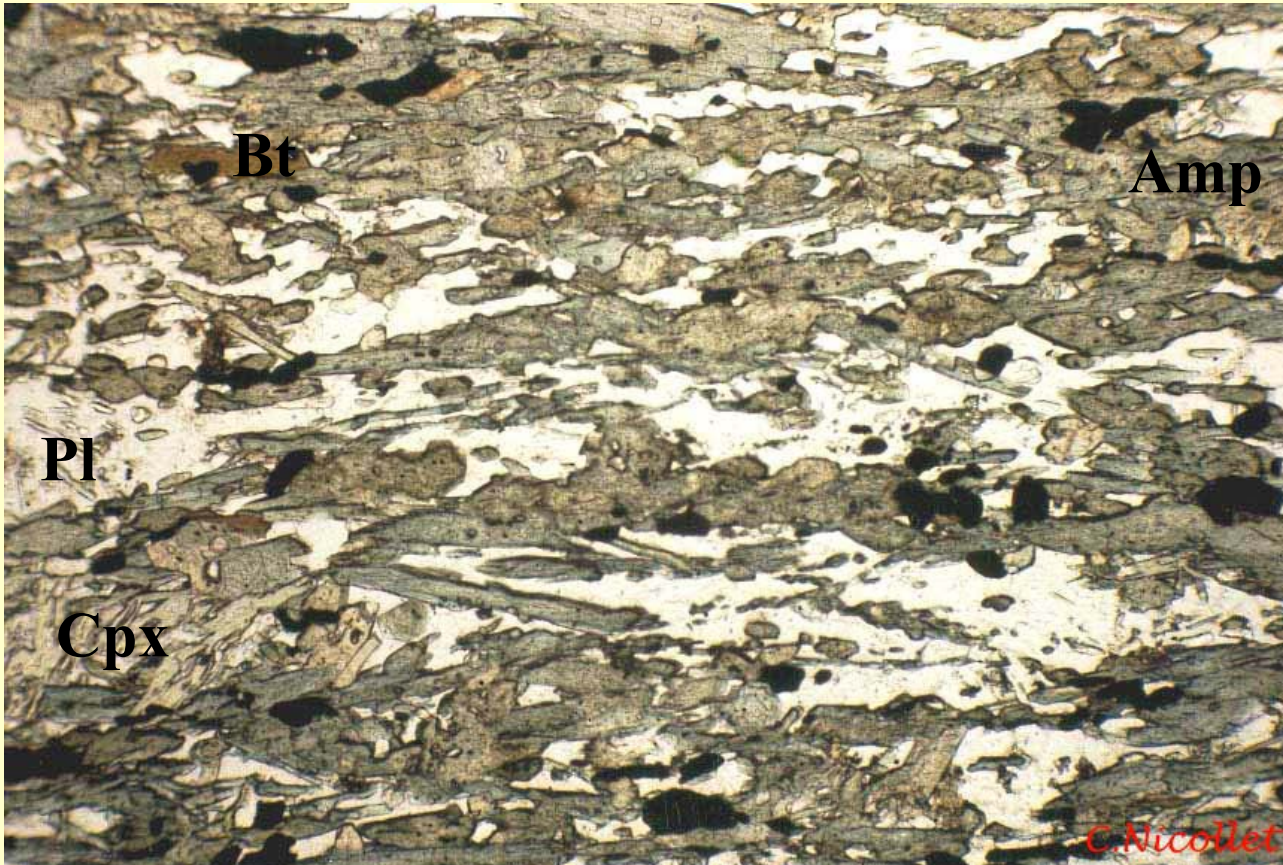

0.25 mm

Amfibolit (amphibolite)

- název zavedl A. Brogniart (1813).
- textura: všesměrná až plošně paralelní nebo lineárně paralelní
- zrnitost: jemně až hrubě zrnité
- struktura: granonematoblastická
- hlavní minerály: amfibol a plagioklas (oligoklas – andesin)

- epidotické amfibolity
- amfibolity
- granátické amfibolity

Amfibolit - Želešice
brněnský masiv

Amfibolit – Z129
(zábřežské krystalinikum)

Střídání amfibolitů a mramorů (Mongosko)

- **podstatné jméno**
    - amfibolit
  - **přídavné jméno**
    - albit-epidotický
    - epidotický
    - kvarcitický
    - biotitický
    - pyroxenický
    - granátický
  - **přívlastek**
    - s granátem
    - s epidotem
    - s pyroxenem
  - **definice**
    - většinou tmavě šedá, masivní, drobně až hrubě zrnitá hornina
    - někdy s dobře vyvinutou foliací nebo s páskováním
    - stavba nejčastěji nematogranoblastickou, někdy s porfyroblasty živců granátu nebo minerálů epidotové skupiny
    - minerální asociace musí obsahovat amfibol (tschermakit, magnesiohornblend, edenit, pargasit) a plagioklas (nejčastěji oligoklas-andezín)
    - amfibol tvoří ≥ 50 mod. % tmavých minerálů a amfibol + plagioklas tvoří ≥ 75 mod. % horniny
    - jako vedlejší nebo akcesorické minerály mohou být přítomny: granát, biotit, epidot, karbonáty, diopsid.
- někdy se vyčleňují:
    - **paraamfibolity** vzniklé metamorfózou tufitů nebo slinitých sedimentů
    - **ortoamfibolity** interpretované jako produkt metamorfózy bazických plutonitů a vulkanitů a jejich tufů

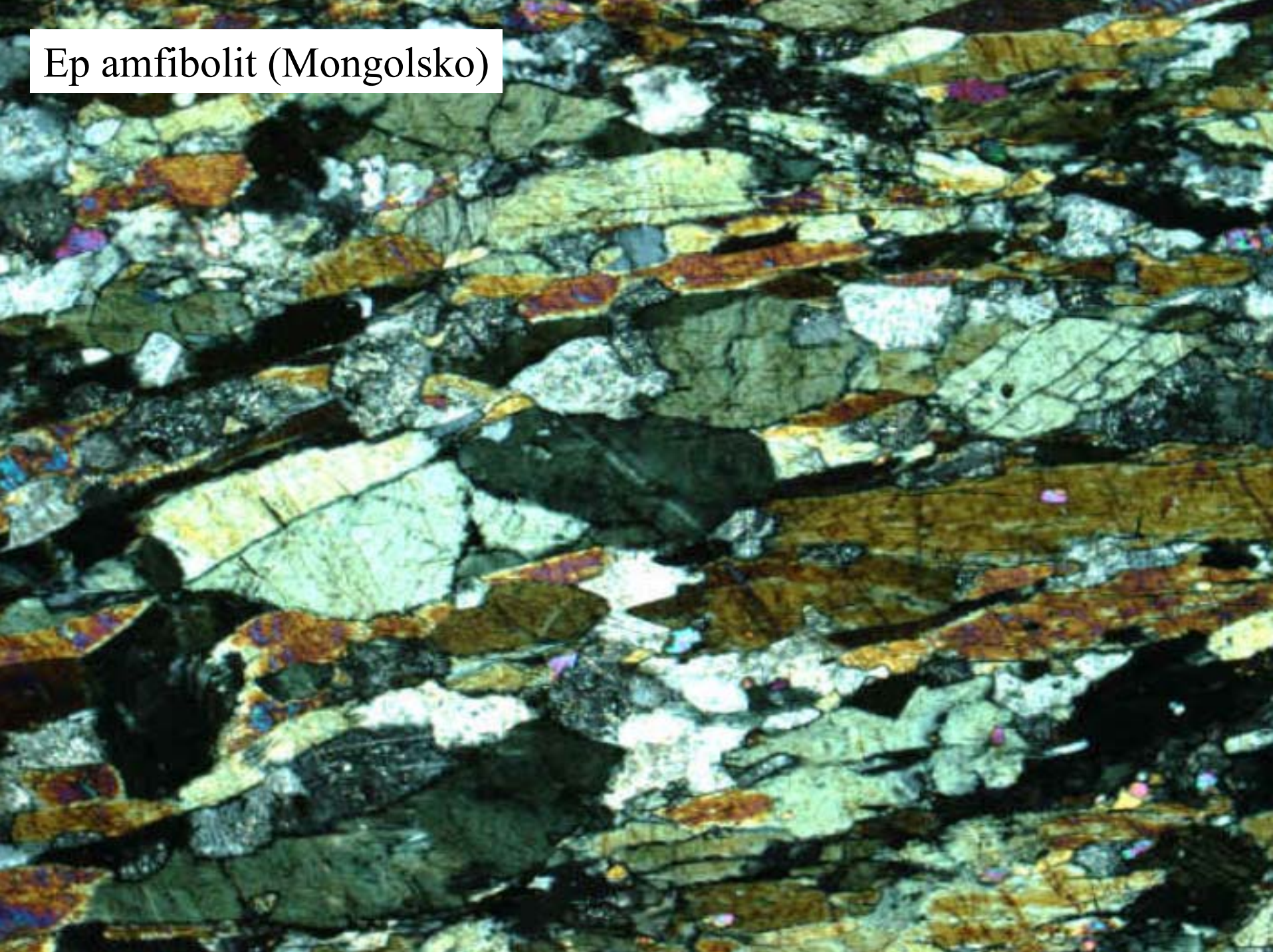

Amfibolit - Želešice
brněnský masiv

Ep amfibolit (Mongolsko)

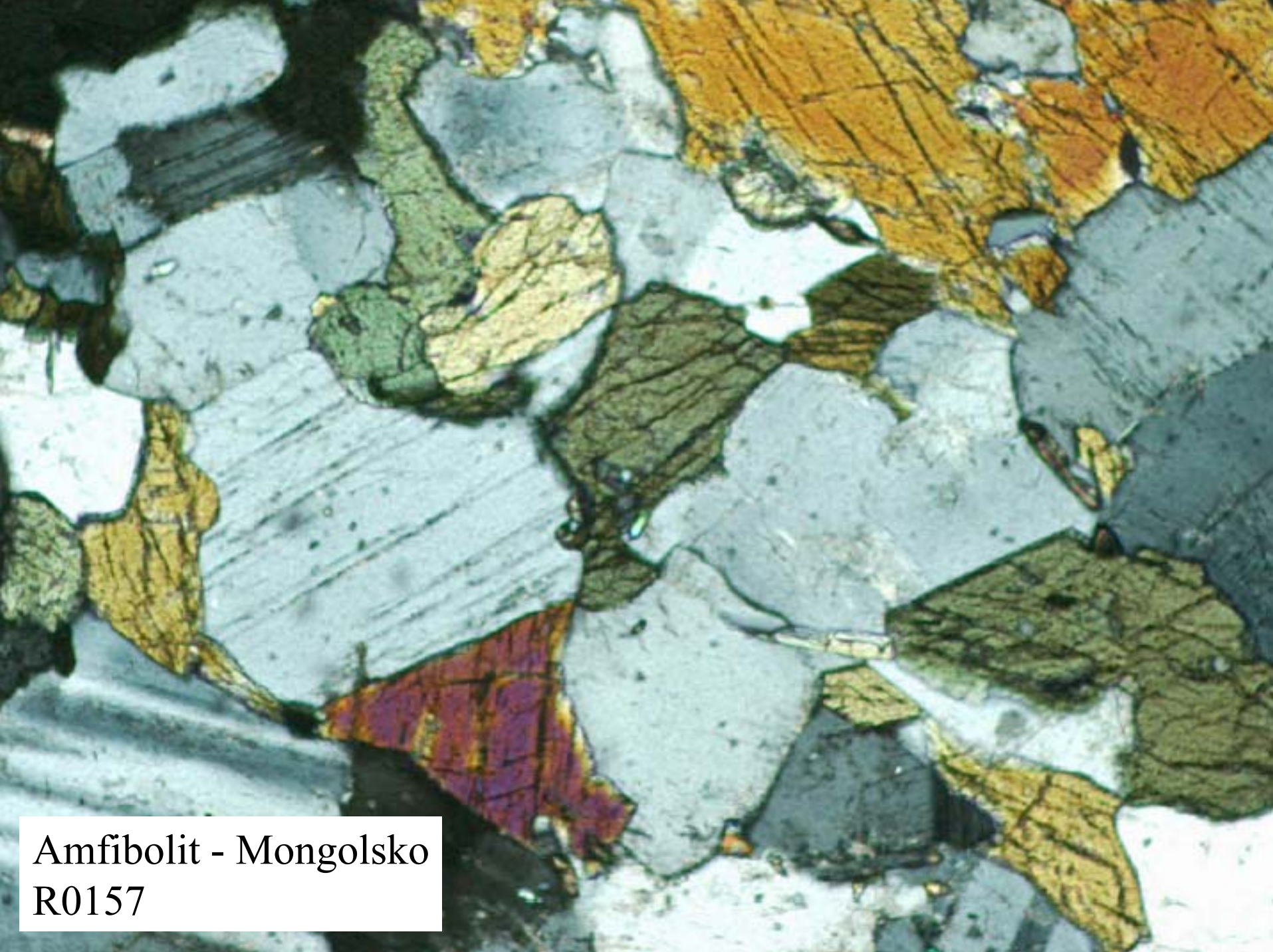

751B

Amfibolit - Želešice
brněnský masiv

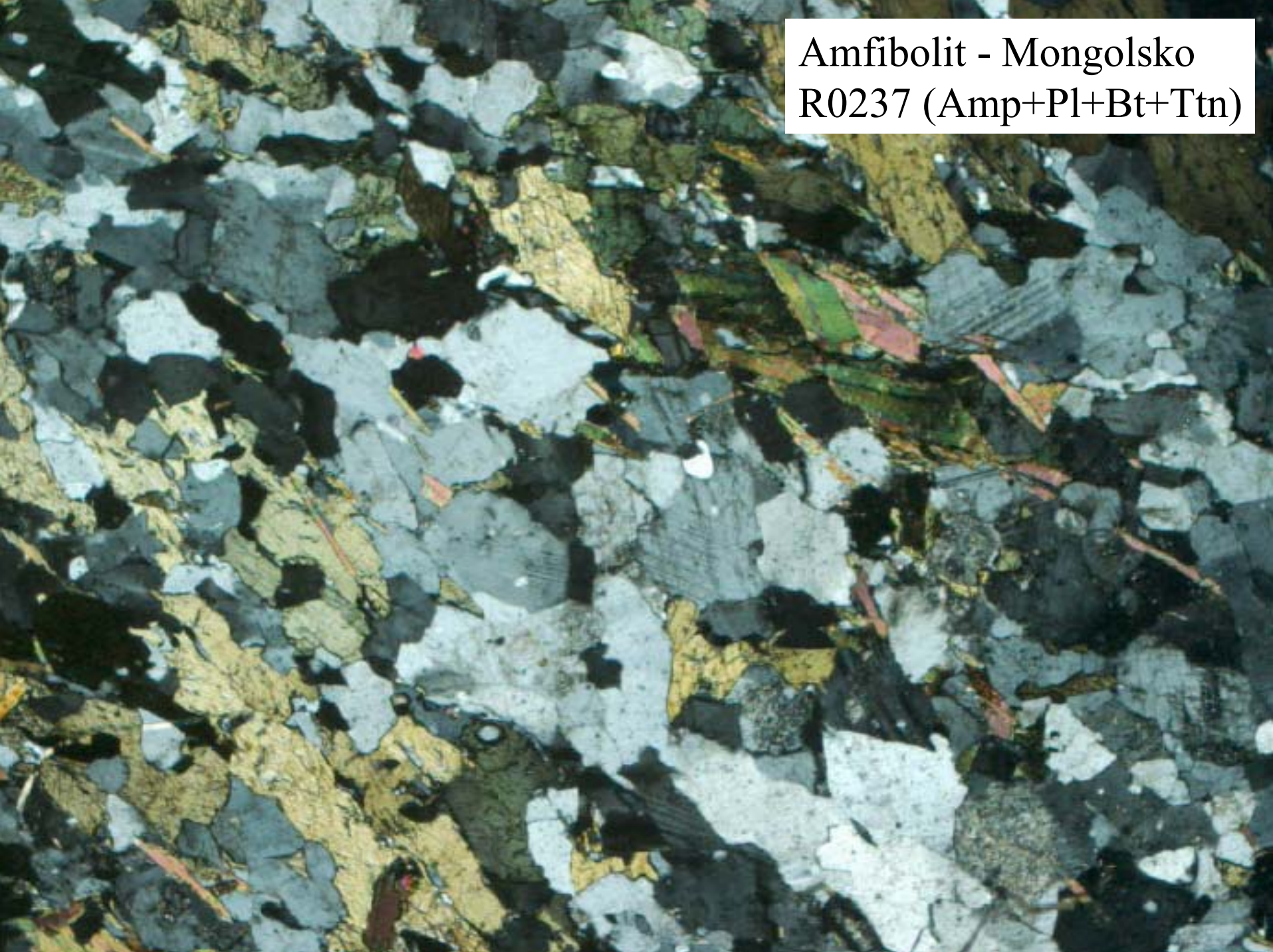

Amfibolit - Mongolsko
R0157

Amfibolit - Mongolsko
R0237 (Amp+Pl+Bt+Ttn)

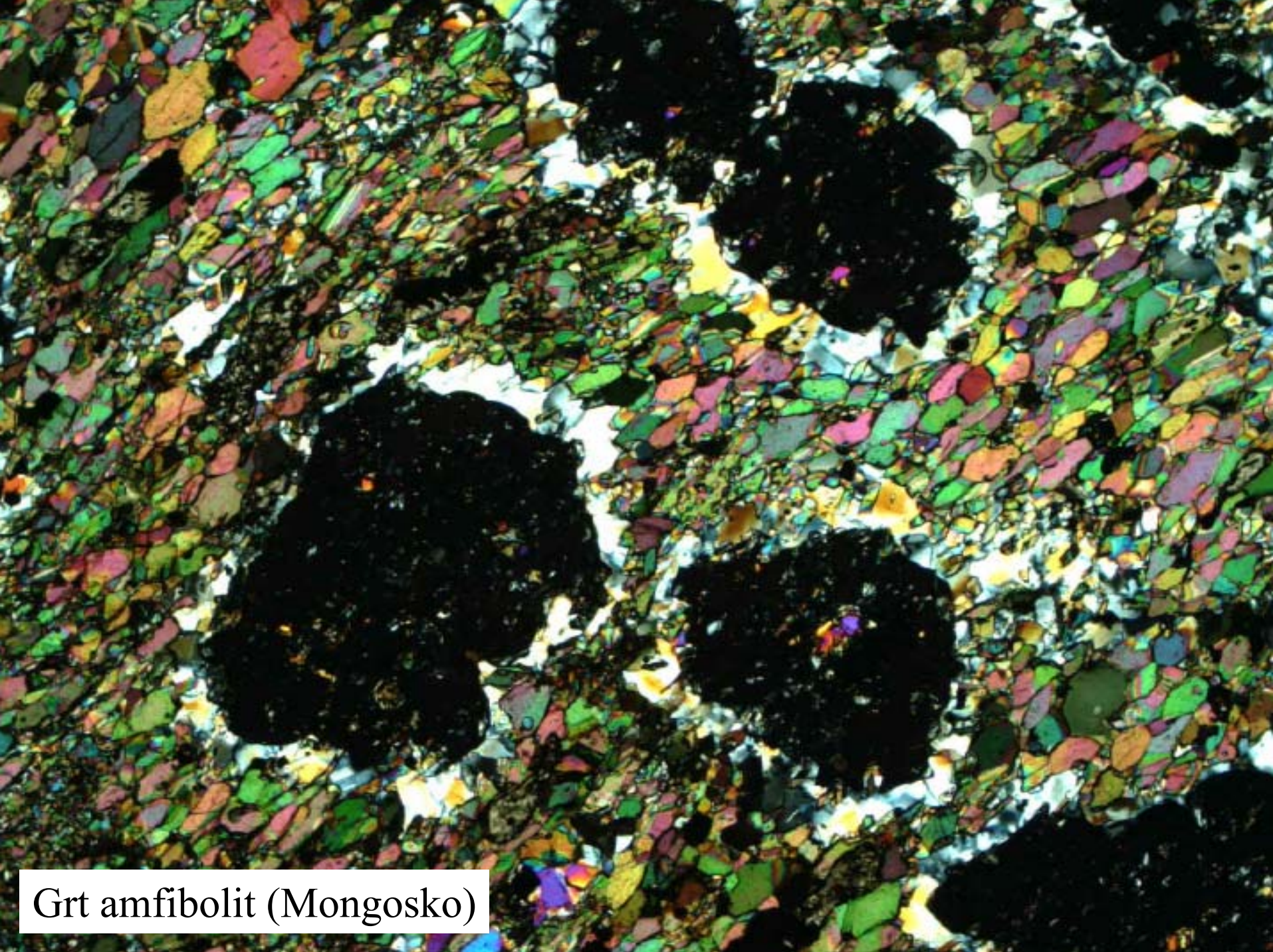

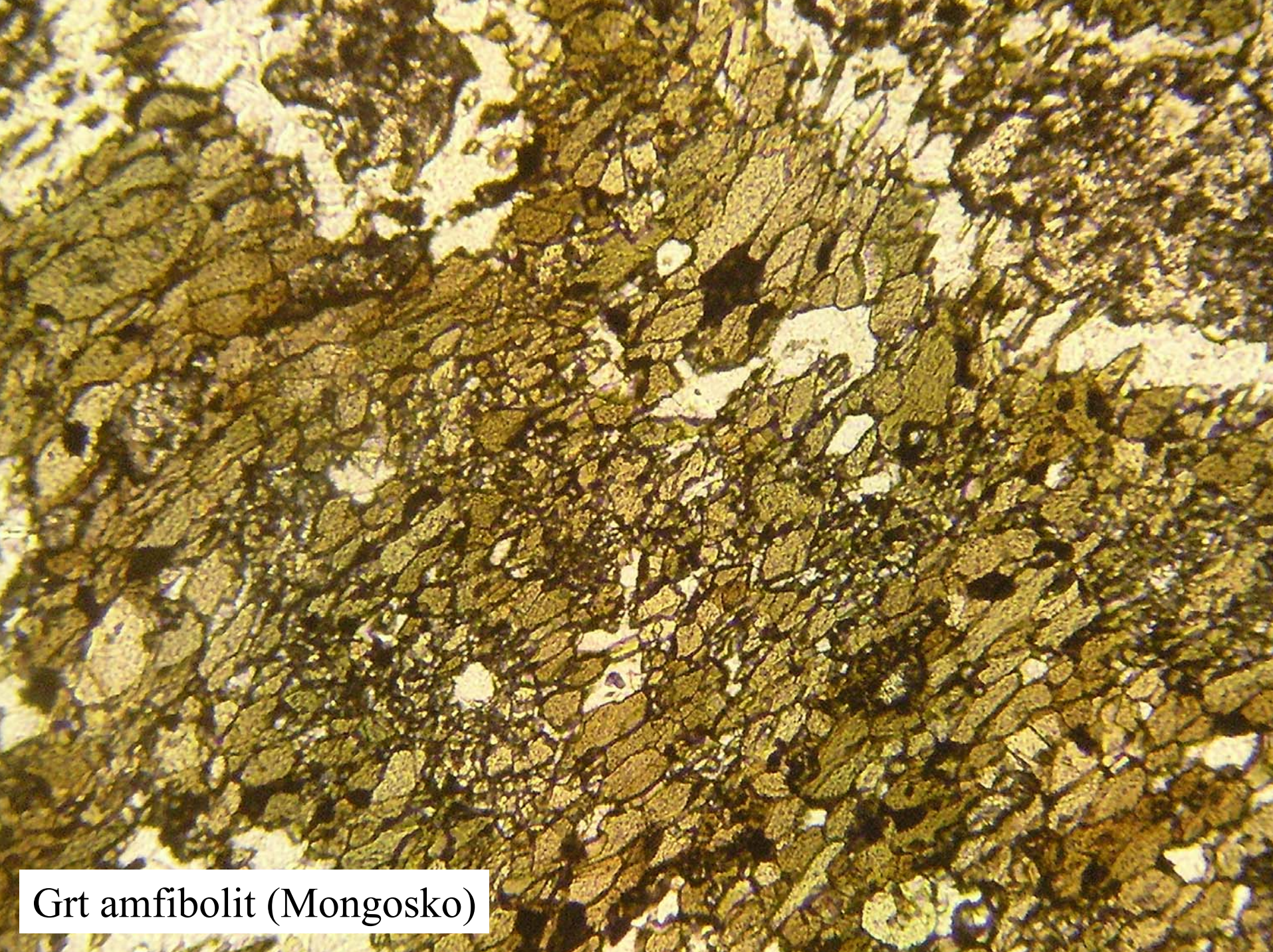
Grt amfibolit (Mongosko)

Grt amfibolit (Mongosko)

Grt amfibolit (Mongosko)

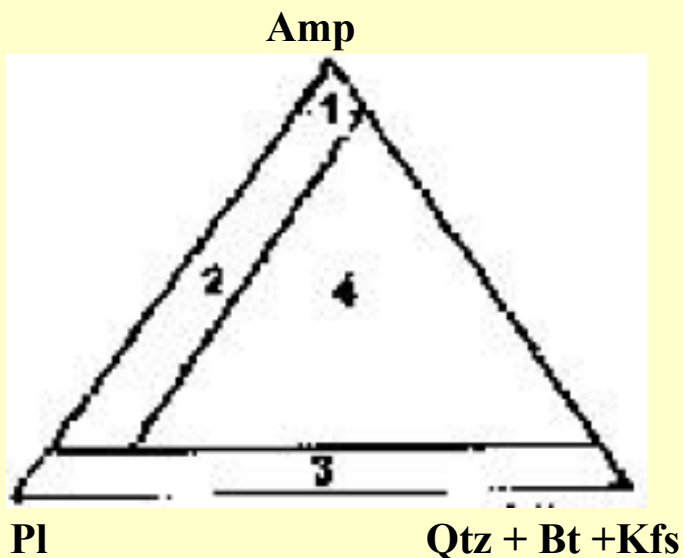
Migmatitizovaný amfibolit (Mirošov)

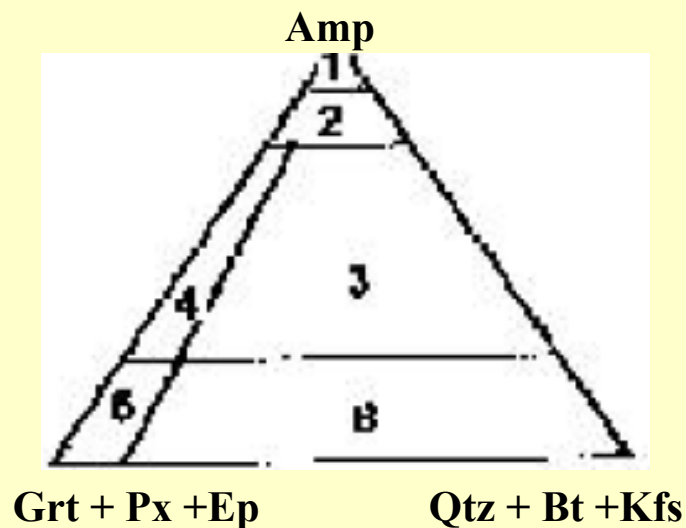

0	10	50	90	100
amfibolit	eklogický amfibolit	amfibolitový eklogit	eklogit	

Dudek, Fediuk, Palivcová (1957) klasifikace hornin řady řady amfibolit-eklogit na základě obsahu amfibolu.

Klasifikační diagram amfibolit-rula (svor) (Dudek et al. 1962): 1- amfibolická břidlice, 2-amfibol, 3-rula, 4- amfibolická rula.

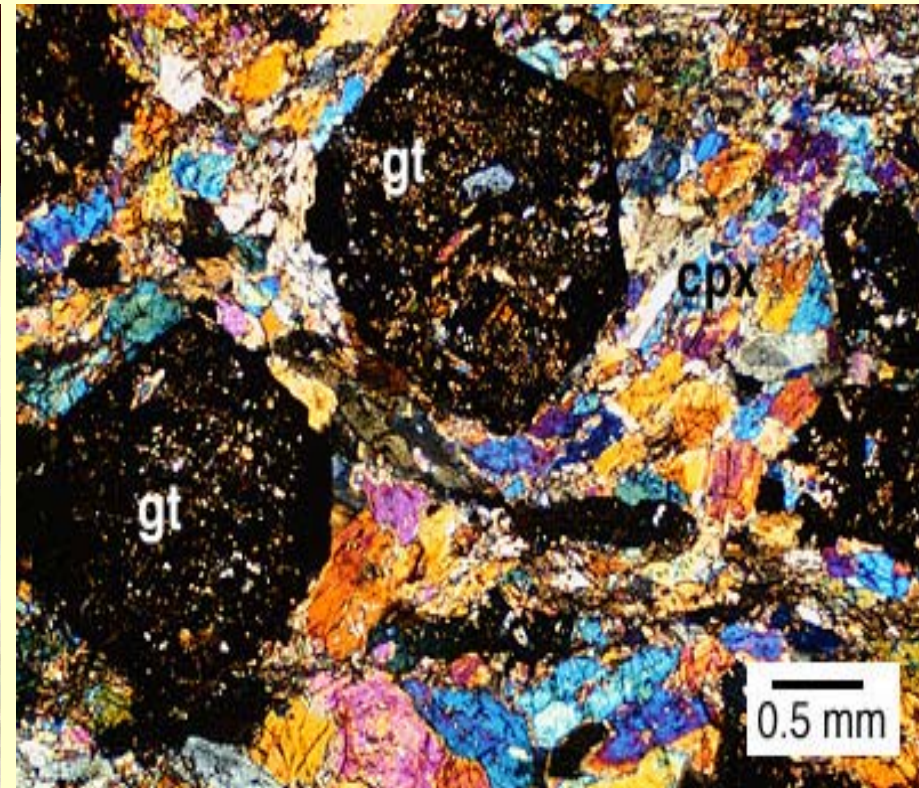

Klasifikační diagram amfibolit-rula (svor) (Dudek et al. 1962): 1- amfibolická břidlice, 2-amfibol, 3-rula, 4- amfibolická rula.

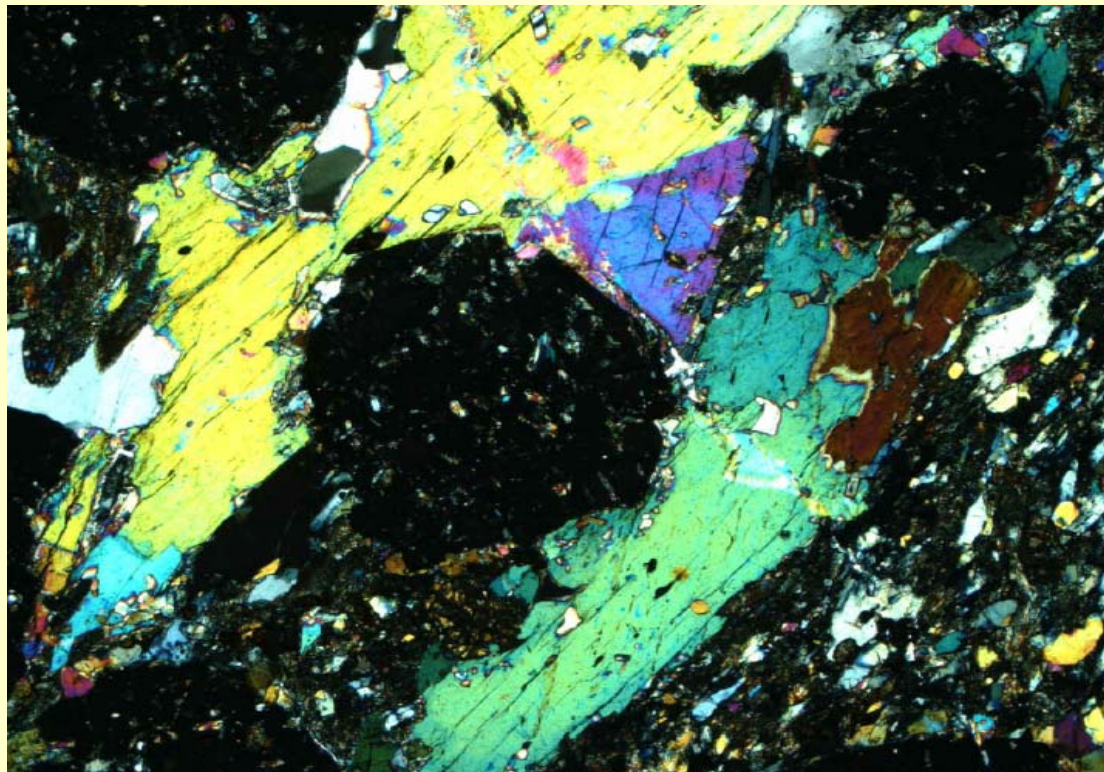
Eklogit

- je to velmi tmavá hornina, zelenočerné nebo červenozelené barvy (červeně skvrnitá)
- velikost zrna kolísá od textury drobnozrnné až po hrubozrnnou
- textura: masivní, všesměrně zrnitá (ojediněle mívá náznak plošně paralelní textury)
- struktura: granoblastická až granonematoblastická
- eklogit je složen z pyroxenu (omfacit) a granátu (pyrop),
- mineralogie způsobuje vysokou hustotu (3.5 g.cm^3), živce prakticky chybějí

- **podstatné jméno**
  - eklogit
- **přídavné jméno**
  - amfibolický
- **přívlastek**
  - s kyanitem
  - s rutilem
  - s amfibolem
  - s křemenem
  - s fengitem
  - s coesitem
  - s diamantem
  - s glaukofanem

- **definice**
  - tmavě zelená až šedá, masivní někdy páskovaná hornina s granoblastickou stavbou
  - minerální asociaci tvoří sodíkem bohatý pyroxen (omfacit) a granát
  - akcesorické minerály: rutil, glaukofan, kyanit, minerály epidotové skupiny a fengit
  - více jak 90 mod.% horniny by měl tvořit pyroxen a granát
  - minerály jako amfibol, titanit nebo plagioklas vznikají v důsledku retrográdní metamorfózy
  - hornina která obsahuje 10 až 50 mod.% amfibolu se označuje jako amfibolický eklogit

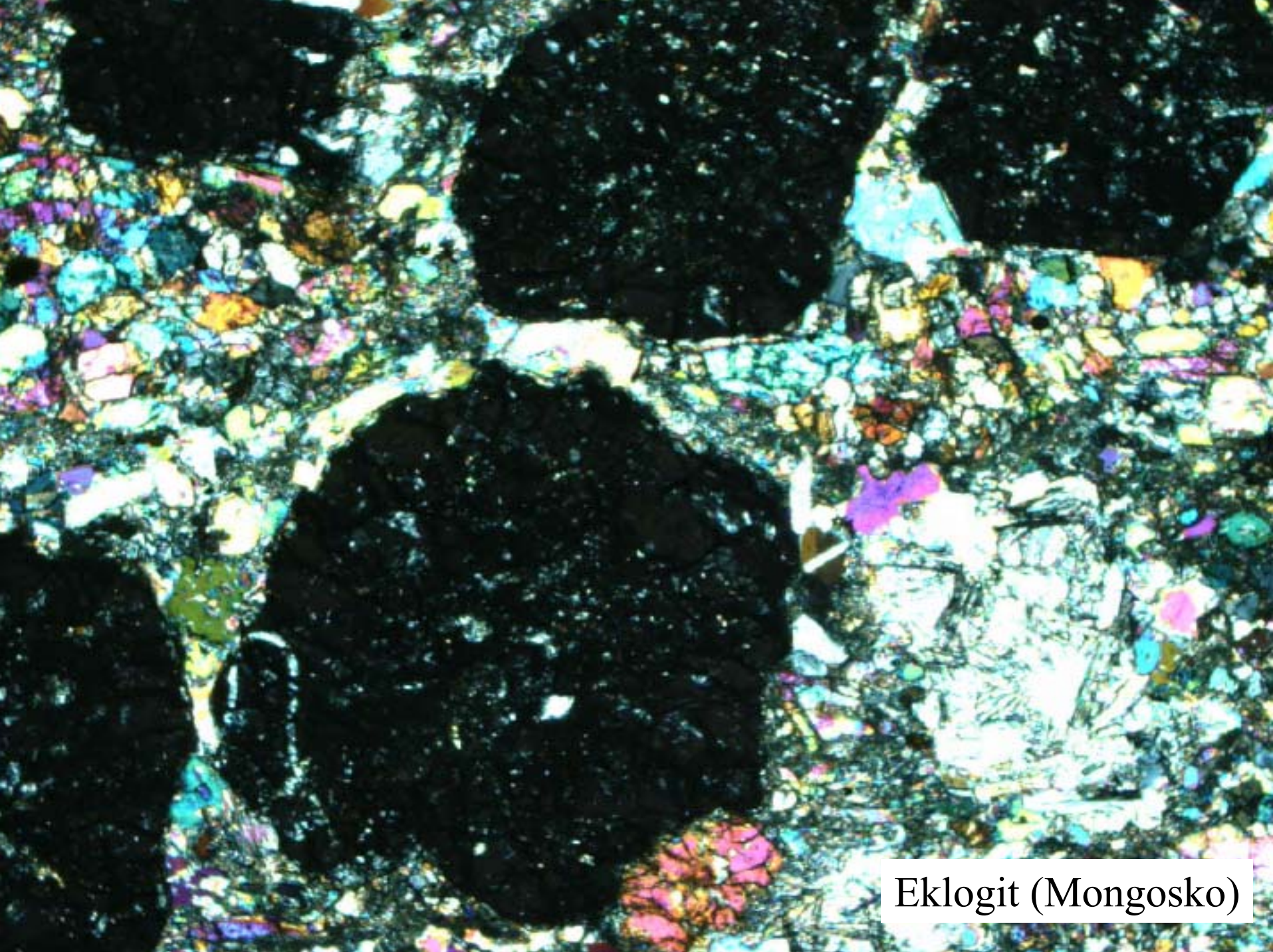
Amfibolický eklogit (Mongosko)

Eklogit (Mongosko)

Eklogit (Mongosko)

- **podstatné jméno**
  - granulit
- **přídavné jméno**
  - mafický
  - pyroxenický
- **přívlastek**
  - s biotitem
  - s granátem
  - s kyanitem
  - se sillimanitem
- **definice**
  - většinou tmavě šedá, drobně až středně všesměrně zrnitá hornina
  - bez foliace nebo páskovaná ,s granoblastickou stavbou (někdy větší porfyroblasty granátu nebo pyroxenu
  - pokud je v hornině dostatek retrográdního biotitu mají granolepidoblastickou stavbu
  - skládají se hlavně z plagioklasu pyroxenu a křemene
  - v menším množství může být přítomen draselný živec, kyanit, sillimanit, granát a biotit
  - mafické granulity obsahují více než 30 mod. % tmavých minerálů (zejména pyroxenu)
  - tento název nahrazuje pojem pyroxenický granulit

Literatura

- Dudek, A. - Fediuk F. - Palivcová M. (1962): Petrografické tabulky
- Hejtman, B. (1962): Petrografie metamorfovaných hornin
- Konopásek, J. – Štípská P. – Klápová H. – Schulmann K. (1998): Metamorfnní petrologie
- Naprostá většina obrazového materiálu pochází z celé řady internetových stránek věnujících se metamorfnní petrologii